

595.706472
1E61
INSECTS

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR
DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING
No. 338 Deel XIV 1 Aug. 1953

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: W. J. Kabos: Dipterologisch onderzoek van een Blauwgrasland (p. 313). — B. J. Lempke: Trekvlinders in 1952 (Dertiende jaarverslag) (p. 316). — J. G. Betrem: Enkele opmerkingen omtrent de soorten van de *Formica rufa*-groep (Hym.). (p. 322) — G. S. Roosje en J. B. M. van Dinther: The genus *Bryobia* and the species *Bryobia praetiosa* Koch (p. 327). — Korte mededelingen (p. 315: G. L. van Eindhoven; p. 326: Br. Antonius, H. W. Herwarth von Bittenfeld, J. H. Cats Jr.).

Dipterologisch onderzoek van een Blauwgrasland

door
W. J. KABOS

Gedurende het jaar 1951 namen R. BUISMAN en ik een blauwgraslandje in onderzoek, dat gelegen is bij het fort Ruigenhoek in de omgeving van Groenekan (U.). Elke maand van 1951 zijn wij er een of meer malen geweest om de ontwikkeling van de flora en Diptera-fauna na te gaan. Het terrein was ongeveer 20 m breed en meer dan 100 m lang en werd aan de ene lange zijde afgesloten door een sloot met een rij elzen. Aan de andere kant is een dijkje, dat het terrein van een plas afscheidt.

Op 28 Januari 1951 brachten wij ons eerste bezoek. Het terrein was zeer vochtig en volkomen onbegaanbaar. Door de bemaaiing was van de planten van het maaiveld weinig te bespeuren. Langs de randen van het terrein waren dotterbloemen in knop en kiemplanten van witte klaver kwamen op. Diptera waren er niet. Op 21 Februari was het veldje iets droger en ten dele begaanbaar. De elzen langs de sloot stonden in bloei, evenals op een lage plek in het midden, waar ook Geoorde Wilgen en Gagel groeiden. Op de hogere plaatsen stond hier en daar een bloeiend Madeliefje en kiemplanten van de Scherpe Boterbloem en de Smalbladige Weegbree waren duidelijk te herkennen. De vele oppervlakkige molgangen, die in Januari opvielen, waren verdwenen. In de zon dansten zwermen van de wintermug *Petaurista hiemalis* de G.

Op 21 Maart waren de genoemde planten flink opgeschoten en op Dotterbloemen ving ik *Liogaster metallina* F. in aantal en enkele exemplaren van *Chilosia pubera* Zett.

Op 22 April bij prachtig weer bloeiden veel Dotters en verder Veenpluis, Veelbloemige Veldbies en Reukgrassen, terwijl rozetten van Kale Jonker bezig waren zich te ontwikkelen. Overal waren veel exemplaren van *Scopeuma stercorarium* L., en op Dotterbloemen *Paregle aestiva* Mg. Een exemplaar van *Tubifera intricaria* L. werd buitgemaakt. Met het sleepnet werd de kleine Empide *Stilpon graminum* Fall. bemachtigd. Op 25 Mei was de toestand heel anders. De flora was rijk bloeiend en de typische Blauwgraslandsoorten waren aanwezig, bijv. Pinksterbloem, Meiorchis, Blonde Zegge, Blauwe Zegge en Moeraspaardestaart, Spaanse Ruiter kwam op. In Juni gingen we er vaker heen en vingen een groot

DIV. INS.
U.S. NATL. MUS.



AUG 18 1953

aantal Diptera, evenals in Mei. Alles was nu op zijn hoogtepunt. Er bloeiden veel Meiorchis, Spaanse Ruiters, Biezenknoppen en Wederik. Er staan ook planten, die niet typerend zijn, zoals Wateraardbei (uit het Caricion fuscae.) Het slepen leverde nooit veel op in dit „milieu pauvre”, zoals SÉGUY het noemt, vooral *Chlorops hypostigma* Mg., *Geomyza combinata* L., *Opomyza germinationis* L., *Oscinosoma frit* L., *Hydrellia griseola* Fall. en de tamelijke zeldzame *Orellia ruficauda* F. Op de elzen werden echter vele soorten gevangen.

Op het terrein graasden twee paarden en men was begonnen enige greppels te graven voor een betere drainage. In Juli waren de gevolgen van bemesting en drainage reeds te zien. De Spaanse Ruiters waren verdwenen, de Kale Jonkers waren eveneens vernietigd. Het veld stond vol met Ogentroost en Ratelaar. De Diptera-fauna liep terug. Geen belangrijke soorten werden meer gevangen. Begin Augustus werd alles gemaaid, zodat het gehele plantendek practisch verdween. Het slepen leverde niets op, slechts enkele soorten werden op de elzen aangetroffen. Eind Augustus kwam het Pijpestrootje nog op en kwam de Blauwe Knoop in bloei. Er waren toen, evenals in September, nog maar weinig Diptera. Hier volgt de volledige lijst van soorten, die wij er in 1951 vingen.

Stratiomyidae: *Hermione trilineata* F., *Microchysa polita* L., *Hoplodonta viridula* F., *Chloromyia formosa* Scop.

Tabanidae: *Chrysozona pluvialis* L.

Rhagionidae: *Rhagio scolopaceus* L.

Therevidae: *Tabuda anilis* F.

Empididae: *Rhamphomyia sulcata* Mg., *Empis opaca* Mg., *Empis pennaria* Fall., *Empis borealis* L., *Coryneta agilis* Mg., *Stilpon graminum* Fall.

Dolichopodidae: *Dolichopus unguatus* L., *D. plumipes* Scop., *D. atripes* Mg., *D. nigricornis* Mg., *Hercostomus celer* Mg., *Poecilobothrus nobilitatus* L., *Xiphandrium fasciatum* Mg., *Rhaphium longicorne* Fall., *Chrysotus gramineus* Fall.

Musidoridae: *Musidora lutea* Panz.

Syrphidae: *Liogaster metallina* F., *Chilosia pubera* Zett., *Neoascia podagrica* F., *Platychirus clypeatus* Mg., *Melanostoma mellinum* L., *Syrphus balteatus* de G., *Syrphus vitripennis* Mg., *Sphaerophoria scripta* L., *Eristalinus sepulcralis* L., *Tubifera tenax* L., *T. intricaria* L., *T. arbustum* L., *T. nemorum* Scop., *T. horticola* de G., *Helophilus pendulus* L., *Parhelophilus versicolor* F., *Eurinomyia lineata* F., *Syritta pipiens* L., *Zelima florum* F.

Clythiidae: *Opetia nigra* Mg.

Sciomyzidae: *Tetanocera elata* F., *Hedroneura cucularia* L., *Limnia unguicornis* Scop.

Sepsidae: *Sepsis cynipsea* L., *Nemopoda cylindrica* F.

Psilidae: *Loxocera ichneumonea* L.

Tylidae: *Trepidaria cibaria* Mg.

Lonchaeidae: *Lonchaea chorea* F., *Palloptera saltuum* L.

Platystomidae: *Rivellia syngenesiae* F.

Trypetidae: *Orellia ruficauda* F., *Xyphosia miliaria* Schrk.

Lauxaniidae: *Minettia lupulina* F., *Lycia rorida* Fall., *Halidayella aenea* Fall.

Helomyzidae: *Chiromyia flava* L., *Suillia bicolor* Zett.

Opomyzidae: *Opomyza germinationis* L., *Geomyza combinata* L.
 Ephydriidae: *Hydrellia griseola* Fall., *Scatella stenhammari* Zett.,
Ephydra riparia Fall., *Notiphila riparia* Mg.
 Sphaeroceridae: *Borborus ater* Mg., *Collinellula lutosa* Duda,
Sphaerocera curvipes Latr.
 Agromyzidae: *Phytomyza ranunculi* Schrk.
 Milichiidae: *Madiza glabra* Fall.
 Chloropidae: *Oscinosoma frit* L., *Haplegis diadema* Mg., *Chlorops hypostigma* Mg., *Elachiptera cornuta* Fall.
 Cordyluridae: *Cnemopogon apicalis* Mg., *Scopeuma suillum* Mg.,
Scopeuma stercorarium L.
 Anthomyiidae: *Musca corvina* L., *Graphomyia maculata* Scop.,
Myiospila mediatunda F., *Morellia aenescens* R.D., *Stomoxys calcitrans*
 L., *Haematobia stimulans* Mg., *Polietes lardaria* F., *Phaonia basalis* Zett.,
Ph. pallida F., *Ph. vagans* Fall., *Hydrotaea cyrtoneurina* Zett., *Fannia*
aerea Zett., *Hebecnema umbratica* Mg., *Helina lucorum* Fall., *Lispa*
uliginosa Fall., *Hylemyia strigosa* F., *Delia platura* Mg., *Egle muscaria*
 F., *Paregle aestiva* Mg., *Hydrophoria conica* Wied., *Limnophora notata*
 Fall., *Coenosia tigrina* F., *C. pygmaea* Zett., *Schoenomyza litorella* Fall.
 Tachinidae: *Phryxe vulgaris* Fall., *Voria ruralis* Fall., *Pollenia ru-*
dis F., *Aetylia affinis* Fall., *Lucilia caesar* L., *L. silvarum* Mg.

In totaal verzamelden wij dus 108 soorten, bijna zonder uitzondering vochtminnend. Er zijn geen soorten bij, die als typerend voor een Blauwgrasland kunnen gelden, behalve *Orellia ruficauda* F., *Rhaphium longicorne* Fall. en *Xiphandrium fasciatum* Mg. De vraag is trouwens, of er typerende Diptera zijn, die uitsluitend gebonden zijn aan de typische planten uit het Cirsieto-Molinietum. Van de graminicole Diptera is geen enkele soort monofaag. De Diptera, die in de lijst worden genoemd, kan men in elk vochtig grasland verwachten. Misschien is de toestand zo, dat het blauwgrasland in de verlandingssuccessie een tamelijk snel verdwijnende laatste fase voorstelt. De vliegenfauna zou dan bestaan uit soorten, die voorkomen in het Caricion fuscae en zich in het bemaaide blauwgrasland kunnen handhaven. O. RINGDAHL vermeldt uit een dergelijk gebied in Z. Zweden veel soorten, die in onze lijst voorkomen. In elk geval was het de moeite waard, de vliegenfauna van een in ons land steeds zeldzamer wordend graslandtype te bepalen.

Literatuur

RINGDAHL, O., 1941, Bidrag till kännedom om Flugfaunan på Hallands Väderö, Entomologisk Tidskrift 62 : 1.

Amsterdam-Z. 1, van Baerlestr. 26I, April 1953.

Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek. Aanvragen voor subsidie door de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek kunnen tot 1 September a.s. worden ingediend voor het jaar 1954.

Verder bestaat voor enkele wetenschapsbeoefenaars eventueel de mogelijkheid een stipendium te krijgen voor een verblijf van een of meer maanden in Frankrijk tussen 1 October 1953 en 1 October 1954. Ook deze aanvragen moeten vóór 1 September zijn ingediend.

Het adres is Lange Voorhout 60, 's-Gravenhage. Alle aanvragen moeten uitvoerig zijn gemotiveerd onder vermelding van referenties e.d.

Haarlem, Floraplein 9.

G. L. VAN EYNDHOVEN, Secretaris.